

16. Kelly E. (n. d.). Introduction: Business ecosystems come of age. Part of the Business Trends series. *Deloitte insights*. Available at: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/focus/business-trends/2015/business-ecosystems-come-of-age-business-trends.html>.
17. Materska K. (n. d.). *Ecosystem approach to designing and developing public library services*. Available at: https://hamayesh.ipla.ir/files_site/files/r_39_220522105320.pdf.
18. Olujobi T. V. (2023). *Library and Information Ecosystem*. December 2023. DOI: 10.13140/RG.2.2.16389.32482.
19. Noorda R. & Berens K. I. (2023). *Digital Public Library Ecosystem 2023*. Available at: <https://www.ala.org/sites/default/files/advocacy/content/ebooks/Digital-PL-Ecosystem-Report%20%281%29.pdf>.
20. Tansley A. G. (1935). The use and abuse of vegetational concepts and terms. *Ecology*, 16 (3), pp. 284—307. Available at: <https://esajournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2307/1930070>.

Надійшла до редакції 15.07.2025

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2026.2\(355\).16-22](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2026.2(355).16-22)

УДК 027.7.081:[021.61:004]:005.336.1](477)(045)

Іван Курганський,

здобувач вищої освіти ОС "Доктор філософії",

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа,

Київський національний університет культури і мистецтв

ivan.kurhanskyi@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0007-5705-5378>

Цифровий репозитарій бібліотеки закладу вищої освіти: підходи до менеджменту якості й ефективності функціонування

У статті досліджено підходи до менеджменту якості й ефективності функціонування цифрового репозитарію бібліотеки закладу вищої освіти (ЗВО). Наголошено, що завдання цифрового репозитарію з надання відкритого доступу до дослідницьких даних, забезпечення університетської академічної спільноти ресурсами на допомогу освітній і науково-дослідній діяльності безпосередньо пов'язано із загальним менеджментом якості. Узагальнено чинні підходи до застосування загального управління якістю функціонування цифрового репозитарію бібліотеки ЗВО. Розглянуто принципи забезпечення якості надання послуг і доступу до цифрових фондів в архівних установах, що можуть бути застосовані до функціонування цифрового репозитарію бібліотеки ЗВО. З'ясовано, що основні підходи до якості й ефективності функціонування цифрового репозитарію бібліотеки ЗВО базуються на внутрішній ефективності, яку забезпечують науково-методична діяльність бібліотеки, відповідні компетентності її фахівців, і зовнішній ефективності, що реалізується через використання зовнішніх можливостей бібліотеки завдяки співпраці з професійними асоціаціями України та зарубіжних країн у межах концепції соціального партнерства. Зроблено висновок про потребу проактивності в діяльності бібліотеки ЗВО для забезпечення ефективності функціонування цифрового репозитарію.

Ключові слова: репозитарій; бібліотека ЗВО; загальне управління якістю; якість функціонування репозитарію; ефективність функціонування репозитарію; внутрішня ефективність; зовнішня ефективність; науково-методична діяльність бібліотеки

Постановка проблеми. Політика бібліотеки закладу вищої освіти щодо функцій цифрового репозитарію з надання відкритого доступу до дослідницьких даних спрямована на забезпечення університетської академічної спільноти ресурсами на допомогу освітній і науково-дослідній діяльності, а також на вдосконалення номенклатури й підвищення якості послуг.

Виконання зазначених функцій безпосередньо пов'язано із загальним менеджментом якості (Total Quality Management, TQM), базовою концепцією якого є фокусування на головних складниках якості: якості продукції, якості організації процесів, рівні кваліфікації персоналу.

Цифровий репозитарій бібліотеки ЗВО як соціально орієнтований техніко-технологічний об'єкт у процесах створення та функціонування

потребує визначення основних підходів і принципів, що дають змогу застосовувати загальний менеджмент якості відповідно до складників, які його утворюють.

Актуальність дослідження підходів до управління якістю й ефективністю функціонування репозитарію бібліотеки ЗВО зумовлена розумінням останнього як багатоелементної системи, що характеризується потребою досягнення: якості функціонування згідно з потребами користувачів; якості організації процесів із наповнення та використання; відповідного рівня кваліфікації персоналу.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання менеджменту якості в діяльності бібліотек є предметом уваги в бібліотекознавчому науковому дискурсі. Публікації з проблем менедж-

менту якості у бібліотечній справі становили вагомим теоретико-методологічне підґрунтя пропонуваного дослідження.

Зокрема, Г. Шемаєва вивчає закордонний досвід управління якістю в бібліотеках і розглядає методи оцінювання ефективності бібліотечної діяльності, залучені з кількох галузей знань: маркетингу, соціології, лінійного програмування, регресійного та статистичного аналізу, економіки, загального управління якістю [20].

С. Винокурова аналізує досвід залучення персоналу до діяльності із забезпечення якості, а також приділяє увагу орієнтації системи на задоволення потреб споживачів. Дослідниця зазначає, що різноманітність і складність завдань, які слід розв'язувати, зумовлюють підвищені вимоги до рівня спеціальних знань і умінь працівників, тому персонал є головним ресурсом у системі якості [4].

В. Ярошук наголошує, що впровадження системи менеджменту якості — це не побудова статичної моделі, а система, яка функціонує у процесі змін. Кожен працівник бібліотеки має сприймати себе як учасника процесу вдосконалення послуг і поліпшення характеристик діяльності установи загалом [21].

На рейтинговій системі оцінювання роботи працівників бібліотеки зосереджує увагу В. Хитик, яка репрезентувала систему рейтингового оцінювання, що ґрунтується на принципах менеджменту якості щодо управління, компетентності, залучення та мотивування професійних ресурсів [18].

У статті І. Киричок, у контексті підходів на основі менеджменту якості, запропоновано систему рейтингового оцінювання роботи працівників, яка дає змогу визначити кількість та якість індивідуальних досягнень [11].

В. Вахнован розробила концептуальні засади ефективного використання соціологічних методів як інформаційно-комунікаційного складника системи менеджменту якості бібліотечних послуг [3]. Дослідниця зазначає, що зміст моніторингових соціологічних досліджень має відбивати критерії оцінювання користувачами основних послуг бібліотеки.

Мета статті — розглянути підходи до менеджменту якості й ефективності функціонування цифрового репозитарію бібліотеки ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якість бібліотечної діяльності — об'єктивна оцінювальна категорія, що характеризує ступінь відповідності бібліотечних ресурсів та інформаційно-комунікаційних послуг потребам користувачів [20].

Під системою менеджменту якості в бібліотеці розуміють концепцію управління як сукуп-

ність дій персоналу, що відповідає поставленим у визначеному хронологічному періоді вимогам різних категорій користувачів до якості бібліотечно-інформаційних послуг і сервісу, способів та форм надання інформації [10].

Теоретичним підґрунтям діяльності, зорієнтованої на підвищення якості продукції та послуг, є концепція менеджменту якості, засади якої регулюють процеси створення моделі вдосконалення бібліотеки на основі міжнародних стандартів серії ISO 9000 [1].

Відповідно до стандарту ДСТУ ISO 9001:2015 "Системи управління якістю. Вимоги" (ISO 9001:2015, IDT) [6] окреслимо напрями діяльності бібліотеки ЗВО із забезпечення якості функціонування цифрового репозитарію:

- визначення ресурсів, потрібних для розроблення, впровадження, підтримки та постійного вдосконалення системи управління якістю; виявлення можливостей та обмежень наявних внутрішніх ресурсів;

- визначення працівників, відповідальних за впровадження системи управління якістю;

- підтримка інфраструктури, потрібної для ефективного функціонування цифрового репозитарію та досягнення відповідного запита користувачів рівня продукції й послуг;

- визначення, забезпечення та підтримка середовища, необхідного для функціонування процесів і досягнення відповідного рівня продукції та послуг;

- визначення знань (охоплюючи ступінь компетентності персоналу бібліотеки й академічної спільноти університету), потрібних для реалізації процесів функціонування репозитарію й досягнення відповідного рівня послуг;

- врахування досвіду та професійних комунікацій працівників: знання, набуті через досвід; уроки, здобуті з невдалих та успішних проєктів; результати вдосконалення у процесах, продукції й послугах; зовнішні ресурси (наукова спільнота; конференції; комунікація із замовниками чи зовнішніми постачальниками);

- визначення рівня компетентності осіб, які виконують роботу, пов'язану з ефективним та якісним функціонуванням цифрового репозитарію; заходи з опанування відповідних навичок (навчання, наставництво);

- контроль за обізнаністю осіб, які виконують роботу, з політикою та цілями у сфері якості функціонування цифрового репозитарію; усвідомлення персоналом важливості особистого внеску в роботу репозитарію та наслідків невиконання вимог щодо управління якістю цього процесу;

— визначення потреб щодо внутрішнього та зовнішнього інформування, відповідних системі управління функціонуванням репозитарію.

Державна архівна служба України й Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, з урахуванням міжнародного досвіду стандартизації якості послуг, зокрема стандартів ISO серій "Інформаційні технології. Керування послугами", "Системи управління якістю" [6; 7], гармонізованих із національною системою стандартизації, розробили методичні документи [5; 13], пов'язані за змістом із напрямками загального менеджменту якості.

Зокрема, у "Методиці оцінювання якості надання архівних послуг (сервісів)" [13] визначено критерії оцінювання, які також можуть стосуватися послуг (сервісів) цифрових репозитаріїв бібліотек ЗВО:

— результативність: забезпечення потреби користувачів у сервісі;

— доступність: можливість користувачів звернутися за наданням потрібного сервісу;

— зручність: урахування інтересів і потреб користувачів у процесі організації сервісів;

— відкритість: наявність і доступність інформації;

— професійність: належний рівень кваліфікації працівників установи.

У методичних рекомендаціях "Доступ до цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду" [5] окреслено основні засади організації робочих процесів із надання й отримання доступу до об'єктів та інформації цифрового фонду користування документами.

Зважаючи, що на відміну від інституційного репозитарію бібліотеки ЗВО, під час користування цифровим фондом документів Національного архівного фонду оперують поняттями "відкритий доступ", "умовно відкритий", "обмежений", "закритий", у зазначених рекомендаціях виокремимо інваріантні принципи, які доцільно застосовувати в роботі репозитарію бібліотеки ЗВО:

— принцип легітимності: розміщення та використання ресурсів здійснюють на легітимній основі в межах чинних норм українського законодавства;

— принцип інтероперабельності: здатність програмно-технічного забезпечення системи взаємодіяти з іншим програмно-технічним забезпеченням у доступі;

— принцип інтеграції інформації та процесів: одноразове створення інформації та багаторазове багатоаспектне її використання;

— принцип мобільності: забезпечення роботи з мобільними комунікаціями, наприклад, з використанням мобільних додатків;

— принцип кросплатформності: здатність програмного забезпечення репозитарію працювати з кількома операційними системами чи апаратними платформами;

— принцип адаптивності: швидка адаптація до функціональних і технологічних змін;

— принцип масштабованості: здатність збільшувати можливості інформаційної системи завдяки нарощуванню можливостей її окремих модулів;

— принцип віддаленого доступу до інформації: можливість надання доступу до репозитарію через інтернет;

— принцип захищеності інформації: застосування технологій технічного захисту інформації, що забезпечують її незмінність;

— принцип простоти пошуку: надання користувачам разом із професійними інструментами пошуку документів їх спрощених варіантів, наприклад, у формі пошукового рядка;

— принцип забезпечення повноти інформації: можливість здобути повну сукупність інформації щодо документа (не лише текст, зображення, аудіо, а й, наприклад, дані про специфіку зовнішнього вигляду, певні особливості тощо).

Окреслені принципи та критерії загального управління якістю є чинниками, що впливають на загальну ефективність діяльності бібліотеки ЗВО й інновацій, до яких належить і цифровий репозитарій.

Сучасна управлінська наука пропонує різні підходи до класифікації ефективності діяльності, поміж яких:

— економічна ефективність: співвідношення між здобутими результатами (продукцією, матеріальними послугами) та витратами праці й засобів виробництва;

— соціальна ефективність: досягають у разі забезпечення моральних і духовних потреб користувачів;

— технологічна ефективність: підвищення техніко-економічних показників у роботі завдяки впровадженню досягнень науково-технічного прогресу;

— управлінська ефективність: показник, завдяки якому система управління об'єктом забезпечує ефективність його діяльності.

У контексті пропонованого дослідження зосередимо увагу на соціальній ефективності функціонування цифрового репозитарію бібліотеки ЗВО.

Окреслюючи сучасні підходи до визначення показників соціальної ефективності основних на-

прямів діяльності бібліотек О. Василенко [2] трактує її як таку, що відбиває ступінь задоволення потреб суспільства в бібліотечно-інформаційних ресурсах, продуктах і послугах, демонструє, наскільки робота бібліотечної установи спрямована на забезпечення запитів користувачів.

Розглядаючи ефективність діяльності бібліотек ЗВО, які є фундаторами репозитаріїв і надають доступ до інтелектуальних інформаційних ресурсів, забезпечують інформаційно-знавчі потреби читачів, використовуючи різні форми електронної комунікації в зовнішньому та внутрішньому професійно-бібліотечному середовищі, робимо висновок, що ці складники слід враховувати в контексті визначення соціальної ефективності діяльності наукової бібліотеки.

В управлінській літературі, поміж інших видів ефективності, виокремлюють такі:

- внутрішня ефективність: ефективність використання внутрішніх можливостей організації;
- зовнішня ефективність: ефективність використання зовнішніх можливостей організації.

Аналізуючи внутрішню ефективність функціонування бібліотеки як координатора й основного виконавця процесу створення репозитарію, зазначимо, що організація інформаційних ресурсів, здатних інтегруватися в онлайн-середовище, потребує не тільки єдиних підходів та узгоджених методик, а й ефективної науково-методичної діяльності бібліотек, відповідної компетентності бібліотечних фахівців і представників академічної спільноти ЗВО в користуванні цифровим репозитарієм.

На сучасному етапі відбувається формування нової концепції методичної роботи як відкритого методичного інформаційного простору на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Вирізняють такі стратегічні завдання науково-методичної діяльності:

- стимулювання процесу модернізації та цифровізації бібліотек і бібліотечної справи;
- сприяння розбудові сучасної бібліотечної інфраструктури;
- вплив на розвиток професійної свідомості в контексті загальносвітових тенденцій і цінностей демократичного суспільства;
- сприяння налагодженню професійних комунікацій, зокрема міжнародних [9].

Відповідно до загальних принципів [15] науково-методична діяльність бібліотеки ЗВО базується на:

- науково-методичній самостійності: функціонування бібліотеки як автономної (самостійної) науково-методичної системи, що співпрацює

з іншими бібліотеками, громадськими організаціями, державними інститутами та має власну стратегію розвитку;

- органічному взаємозв'язку науково-методичної діяльності бібліотечних працівників і науково-дослідної діяльності академічної спільноти ЗВО;

- визначенні близької та віддаленої перспективи у процесі самовдосконалення бібліотекаря-дослідника.

Діяльність методиста в інноваційній сфері визначена в публікації [16] та охоплює такі кроки:

- вибір нововведення;
- експериментальна перевірка;
- розроблення рекомендацій щодо впровадження;
- навчання бібліотекарів методиці застосування;
- методична допомога бібліотекарям в опануванні новацій.

Щодо завдань методичної діяльності, у публікації [14] наголошено на організації професійного міжвідомчого спілкування бібліотекарів, пошуку й допомозі у впровадженні найефективніших форм роботи через поширення провідного досвіду. Сучасні методичні служби мають надавати інформацію (зокрема, випереджувального характеру) на основі систематичного аналізу та моніторингу новацій, які впроваджують у практику.

У контексті внутрішньої ефективності діяльності бібліотеки слід проаналізувати термін "проактивність", який у сфері управління означає оптимальне використання людських ресурсів для досягнення максимального ефекту за нормативних витрат часу та зусиль працівників [8].

Проактивність бібліотеки розуміємо як спосіб взаємодії з користувачем, за якого установа як система упереджує своїми діями його поведінку. Це, зокрема, допомога в орієнтації у значних масивах інформації, спрощення пошуку джерел, розвиток науково-дослідних компетентностей.

Концептуальні засади системного впровадження в роботу бібліотек ЗВО проактивного наукометричного супроводу науково-дослідної діяльності розробила Ю. Куліш [12]. Дослідниця обґрунтовує вагому роль бібліотеки ЗВО, яка посідає активну позицію та постає проактивним партнером на всіх стадіях життєвого циклу наукового дослідження, переходить від режиму очікування запиту до режиму проактивного надання науковцям широкого спектра послуг, фахово керує дослідницькими даними. Зазначимо, що напрями проактивності бібліотечних фахівців, наведені Ю. Куліш,

відповідають окресленим вище складникам концепції загального менеджменту якості.

Щодо зовнішньої ефективності та використання бібліотекою зовнішніх можливостей, слід виокремити комунікацію в соціальних мережах, зв'язок з органами державної влади, захист інтересів із використанням медіа; адвокацію та співпрацю з професійними асоціаціями України й зарубіжних країн, що перебуває в межах концепції соціального партнерства як невіддільного складника зовнішньої ефективності діяльності бібліотеки ЗВО в забезпеченні функціонування цифрового репозитарію.

З огляду на наявні визначення терміна "соціальне партнерство" у бібліотечній справі [19], щодо предмета пропонованого дослідження сформулюємо це поняття: соціальне партнерство бібліотеки ЗВО є комплексом багатоваріантних відносин між суб'єктами партнерства (за умови ініціативної ролі бібліотеки), метою яких є сприяння ефективному функціонуванню репозитарію ЗВО для реалізації концепції відкритого доступу до освітньо-наукових ресурсів університету.

У сфері соціального партнерства бібліотек ЗВО з професійними асоціаціями слід звернути увагу на програму підвищення кваліфікації працівників бібліотек "Університетська бібліотека в системі наукових комунікацій", розроблену представниками Української бібліотечної асоціації (УБА) [17]. В УБА функціонує секція університетських бібліотек, що об'єднує працівників бібліотек ЗВО України 3 та 4 рівня акредитації. Організація надає

членам широкі можливості обміну досвідом та ідеями, сприяє організації спільних акцій, дій і конкретних кроків задля розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності на підтримку академічної та дослідницької діяльності університетів, розвитку науки й освіти в Україні.

Висновки. Функціонування цифрового репозитарію, що передбачає надання відкритого доступу до дослідницьких даних, забезпечення університетської академічної спільноти ресурсами на допомогу освітній і науково-дослідній діяльності, безпосередньо пов'язано із загальним менеджментом якості, котрий, зі свого боку, потребує постійного вдосконалення обов'язкових складників: якість продукції, якість організації процесів, рівень кваліфікації персоналу.

Забезпечення якості функціонування цифрового репозитарію ґрунтується на основних положеннях ДСТУ ISO 9001:2015 "Системи управління якістю. Вимоги" (ISO 9001:2015, IDT), ДСТУ ISO/IEC 20000 серії "Інформаційні технології. Керування послугами".

Основні підходи до якості й ефективності функціонування цифрового репозитарію бібліотеки ЗВО базуються на внутрішній ефективності, котра забезпечується науково-методичною діяльністю установи, відповідному рівні компетентності фахівців, зовнішній ефективності, що реалізується через використання зовнішніх можливостей бібліотеки завдяки співпраці з професійними асоціаціями України та зарубіжних країн у межах концепції соціального партнерства.

Список бібліографічних посилань

1. Бібліотечні послуги: облік, статистика, ефективність : наук.-метод. посіб. / авт.-уклад.: О. Яковенко, А. Венідиктова ; відп. ред. О. Василенко. Київ, 2019. 131 с.
2. Василенко О. Сучасні підходи до визначення показників соціальної ефективності основних напрямів діяльності бібліотек. *Підвищення ефективності діяльності бібліотечно-інформаційного комплексу в умовах цифровізації* : наук.-метод. зб. Київ : НБУВ, 2022. С. 7—16. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIV/PDF/er%2D0004499%2Epdf (дата звернення: 10.12.2024).
3. Вахнован В. Ю. Концептуальна модель соціологічного моніторингу якості бібліотечних послуг. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2011. Вип. 32. С. 238—245.
4. Винокурова С. Г. Менеджмент якості в діяльності бібліотек вищих навчальних закладів. *Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій* : матеріали III міжнар. наук.-прак. конф., м. Дніпро, 1—2 груд. 2016 р. DOI: <https://dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.4269611>.
5. Доступ до цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду : метод. рек. / уклад.: Л. В. Дідух, Т. М. Ковтанюк. Київ, 2022. 85 с. URL: https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1479_5.pdf (дата звернення: 10.12.2024).
6. ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги. (ISO 9001:2015 IDT). Київ : ДП "УкрНДНЦ", 2016. 21 с. URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>.
7. ДСТУ ISO/IEC 20000-1:2019 Інформаційні технології. Керування послугами. Частина 1. Вимоги до системи керування послугами (ISO/IEC 20000-1:2018, IDT). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=83575 (дата звернення: 10.12.2024).
8. Ємельянова Г. І. Проактивне управління та методи підвищення ефективності роботи команди. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2015. Т. 14, вип. 3. С. 229—241.
9. Загуменна В. В., Кузьменко О. І., Дейч Д. М. Науково-методична діяльність як важлива складова розвитку сучасної бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 2. С. 20—26. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2020.221156>.

10. Канюка О. А. Менеджмент якості в управлінні бібліотеками: професійний підхід. *Бібліотечний менеджмент як головний чинник управління* : матеріали обл. шк. керівника, 16—17 верес. 2014 р. Ужгород, 2014. Вип. 17. С. 6—13.
11. Киричок І. В. Рейтингове оцінювання роботи як важливий елемент кадрового менеджменту університетської бібліотеки. *Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи* : матеріали Інтернет-конф., м. Харків, 6—10 черв. 2017 р. URL: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3682> (дата звернення: 10.12.2024).
12. Куліш Ю. О. Бібліотека закладу вищої освіти в системі наукометричного супроводу науково-дослідної діяльності : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2024. 228 с. URL: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Kulich_dyser.pdf (дата звернення: 10.12.2024).
13. Методика оцінювання якості надання архівних послуг (сервісів) / уклад.: В. Ф. Бойко, В. В. Бездрабко, Р. В. Романовський. Київ, 2023. 43 с.
14. Методична діяльність: управління змінами в бібліотеці : метод. рек. / уклад. Н. Д. Вітавська. Черкаси, 2016. 15 с.
15. Організація науково-методичної роботи в ліцеї. 2005. *Освіта.ua*. URL: <https://osvita.ua/school/method/1439/> (дата звернення: 10.12.2024).
16. Скаченко О. О. Трансформація інноваційно-методичної діяльності бібліотеки університету. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*. 2015. Т. 20, Вип. 1. С. 154—161.
17. Університетська бібліотека в системі наукових комунікацій: програма навчального модулю підвищення кваліфікації працівників бібліотек / розроб.: О. Бруй, С. Кулик, М. Назаровець, Я. Сошинська. Київ : УБА, 2020. 46 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d45b5dea-9f17-4d49-aa2f-5e885d4cdead/content> (дата звернення: 10.12.2024).
18. Хитик В. І. Рейтингова система оцінювання роботи працівників бібліотеки як складова менеджменту якості інформаційно-бібліотечної діяльності. *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 5—12 жовт. 2015 р. Харків, 2015. С. 166—171. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b59522b1-8862-4e46-bd77-7fc389e77706/content> (дата звернення: 10.12.2024).
19. Хімич Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програм. підвищ. кваліфікації. Київ : Самміт-книга, 2012. 88 с. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00JGZP.pdf (дата звернення: 10.12.2024).
20. Шемаєва Г. В. Вимірювання якості діяльності бібліотек ВНЗ: зарубіжний досвід. *Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи* : матеріали Інтернет-конф., м. Харків, 6—10 черв. 2017 р. URL: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3743> (дата звернення: 10.12.2024).
21. Ярошук В. Застосування концепції менеджменту якості в управлінні бібліотекою. *Бібліотечний вісник*. 2005. № 1. С. 2—5.

Ivan Kurhanskyi,

PhD Student,

029 Information, Library and Archival Studies,

Kyiv National University of Culture and Arts

***Digital repository of the library of a higher education institution:
approaches to quality management and efficiency of functioning***

The article explores approaches to quality management and efficiency of the digital repository of a library of a higher education institution. It is emphasised that the functioning of a digital repository in providing open access to research data, providing the university academic community with resources to support educational and research activities is directly related to total quality management. The current approaches to the application of total quality management of the functioning of the digital repository of the library of a higher education institution are generalised. The principles of ensuring the quality of service provision and access to digital collections in archival institutions that can be applied to the functioning of the digital repository of the library of a higher education institution are identified. It has been found that the main approaches to the quality and efficiency of the functioning of the digital repository of the library of a higher education institution are based on internal efficiency, which is ensured by the scientific and methodological activities of the library and the relevant competencies of library specialists, and external efficiency, which is realized in the use of external opportunities of the library through cooperation with professional associations of Ukraine and foreign countries, which is within the concept of social partnership. Attention is drawn to the need for proactivity in the activities of the library of a higher education institution to ensure the efficiency of the digital repository.

Keywords: *repository; library of a higher education institution; total quality management; quality of the repository; efficiency of the repository; internal efficiency; external efficiency; scientific and methodological activities of the library*

References

1. Yakovenko O. & Venidyktova A. [uklad.]. (2019). *Bibliotechni posluhy: oblik, statystyka, efektyvnist* : nauk.-metod. posib. Kyiv.
2. Vasylenko O. (2022). Suchasni pidkhody do vyznachennia pokaznykiv sotsialnoi efektyvnosti osnovnykh napriamiv diialnosti bibliotek. *Pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti bibliotechno-informatsiinoho kompleksu v umovakh tsyfrovizatsii* : nauk.-metod. zb. Kyiv: NBUV, pp. 7—16. Avialable at: https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er%2D0004499%2Epdf.
3. Vakhnovan V. Yu. (2011). Kontseptualna model sotsiologichnoho monitorynhu yakosti bibliotechnykh posluh. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, 32, pp. 238—245.
4. Vynokurova S. H. (2016). Menedzhment yakosti v diialnosti bibliotek vyshchykh navchalnykh zakladiv. *Biblioteka universytetu na novomu etapi rozvytku sotsialnykh komunikatsii* : materialy III mizhnar. nauk.-prak. konf., m. Dnipro, 1—2 hrud. 2016 r. DOI: <https://dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.4269611>.
5. Didukh L. V. & Kovtaniuk T. M. [uklad.]. (2022). *Dostup do tsyfrovoho fondu korystuvannia dokumentamy Natsionalnoho arkhivnoho fondu* : metod. rek. Kyiv. Avialable at: https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1479_5.pdf.
6. DSTU ISO 9001:2015 *Systemy upravlinnia yakistiu. Vymohy. (ISO 9001:2015 IDT)*. (2016). Kyiv: DP "UkrNDNTs". Avialable at: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>.
7. DSTU ISO/IEC 20000-1:2019 *Informatsiini tekhnologii. Keruvannia posluhamy. Chastyna 1. Vymohy do systemy keruvannia posluhamy (ISO/IEC 20000-1:2018, IDT)*. (2019). Avialable at: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=83575.
8. Iemelianova H. I. (2015). Proaktyvne upravlinnia ta metody pidvyshchennia efektyvnosti roboty komandy. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, 14 (3), pp. 229—241.
9. Zahumenna V. V., Kuzmenko O. I. & Deich D. M. (2020). Naukovo-metodychna diialnist yak vazhlyva skladova rozvytku suchasnoi biblioteki. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 2, pp. 20—26. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2020.221156>.
10. Kaniuka O. A. (2014). Menedzhment yakosti v upravlinni bibliotekamy: profesiiniy pidkhid. *Bibliotechnyi menedzhment yak holovnyi chynnyk upravlinnia* : materialy obl. shk. kerivnyka, 16—17 veres. 2014 r. Uzhhorod, 17, pp. 6—13.
11. Kyrychok I. V. (2017). Reitynhove otsiniuvannia roboty yak vazhlyvyi element kadrovoho menedzhmentu universytetskoj biblioteki. *Vymiriuvannia v bibliotekakh: otsinka efektyvnosti ta yakosti roboty* : materialy Internet-konf., m. Kharkiv, 6—10 cherv. 2017 r. Avialable at: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3682>.
12. Kulish Yu. O. (2024). *Biblioteka zakladu vyshchoi osvity v systemi naukometrychnoho suprovodu naukovodoslidnoi diialnosti*. PhD. Kyivskiy natsionalnyi universytet kultury i mystetstv. Kyiv. Avialable at: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Kulish_dyser.pdf.
13. Boiko V. F., Bezdrabko V. V. & Romanovskiy R. V. [uklad.]. (2023). *Metodyka otsiniuvannia yakosti nadannia arkhivnykh posluh (servisiv)*. Kyiv.
14. Vitavska N. D. [uklad.]. (2016). *Metodychna diialnist: upravlinnia zminamy v bibliotetsi* : metod. rek. Cherkasy.
15. Orhanizatsiia naukovo-metodychnoi roboty v litsei. (2005). *Osvita.ua*. Avialable at: <https://osvita.ua/school/method/1439/>.
16. Skachenko O. O. (2015). Transformatsiia innovatsiino-metodychnoi diialnosti biblioteki universytetu. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Bibliotekoznavstvo, bibliohrafoznnavstvo, knyhoznnavstvo*, 20 (1), pp. 154—161.
17. Brui O., Kulyk Ye., Nazarovets M. & Soshynska Ya. [rozrob.]. (2020). *Universytetska biblioteka v systemi naukovykh komunikatsii: prohrama navchalnoho moduliu pidvyshchennia kvalifikatsii pratsivnykiv bibliotek*. Kyiv: UBA. Avialable at: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d45b5dea-9f17-4d49-aa2f-5e885d4cdead/content>.
18. Khytyk V. I. (2015). Reitynhova systema otsiniuvannia roboty pratsivnykiv biblioteki yak skladova menedzhmentu yakosti informatsiino-bibliotechnoi diialnosti. *Biblioteki i suspilstvo: rukh u chasi ta prostori* : materialy nauk.-prak. internet-konf., Kharkiv, 5—12 zhovt. 2015 r. Kharkiv, pp. 166—171. Avialable at: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b59522b1-8862-4e46-bd77-7fc389e77706/content>.
19. Khimich Ya. O. (2012). *Innovatsiini zminy v bibliotetsi na osnovi proektnoho, kadrovoho menedzhmentu ta initsiatyvnoi diialnosti bibliotek* : posib. dlia bibliotekariv za prohram. pidvyshch. kvalifikatsii. Kyiv: Sammit-knyha. Avialable at: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00JGZP.pdf.
20. Shemaieva H. V. (2017). Vymiriuvannia yakosti diialnosti bibliotek VNZ: zarubizhnyi dosvid. *Vymiriuvannia v bibliotekakh: otsinka efektyvnosti ta yakosti roboty* : materialy Internet-konf., m. Kharkiv, 6—10 cherv. 2017 r. Avialable at: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3743>.
21. Iaroshchuk V. (2005). Zastosuvannia kontseptsii menedzhmentu yakosti v upravlinni bibliotekoiu. *Bibliotechnyi visnyk*, 1, pp. 2—5.

Надійшла до редакції 6.10.2025